

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

Redaktor: Podplukovník Bohumil Boček.

Brig. generál Vasil Kirej:

Výcvik v součinnosti zbraní.

Vyžadování dělové palby pěchotou a jezdectvem.

Úvod.

Lepší je umlčet jeden nepřátelský kulomet, který překáží útoku naší pěchoty, nežli zničit tři kulometry, které útoku nepřekáží.

Nejlepším pojítkem pro součinnost pěchoty a dělostřelectva v boji jsou oči velitelů baterií a oddílů, kteří znají úlohu a úmysl pěchoty, vidí skutečnou okamžitou situaci, vidí její neočekávané změny a mohou včas, ba i okamžitě přispět svými střelami na pomoc pěchotě. Bývají však bojové situace, kdy spojení zrakem nestačí k pochopení okamžité situace. Vezmeme příklad, který se v boji vyskytuje téměř stále: Velitel oddílu a velitelé baterií vidí 10 stejných těžkých a 30 stejných lehkých kulometů, střílejících na náš postupující prapor. Jeden dělostřelecký oddíl může umlčet současně 3—6 kulometů. Ale které? Dělostřelci ze svých pozorovatelů nemohou vždy posoudit, které z pozorovaných kulometů jsou nejnebezpečnější naší pěchotě a které z nich pěchota sama může zdat. Mnohdy to budou kulometry, které se dělostřelcům zdají málo významnými, ba jichž si docela nikdo ani nevšimá. Začítí postřelovat takový skutečně důležitý kulomet je velmi často možno, jen udá-li se dělostřelectvu jeho stanoviště podle mapy, náčrtu, vztažných bodů a jiných prostředků. Přesnost udání musí být taková, aby dělostřelec dalekohledem mohl jej v terénu nalézt mezi jinými střílejícími kulometry. Kdo pak musí zjišťovat cíle a udávat je dělostřelectvu? Styčný důstojník? Vždy? Probereme stručně tuto otázku.

Francouzům umožňoval poměr délky státních hranic k počtu obyvatelstva ponechávání značného procenta jak divisií v armádní záloze, tak i praporů v divisní anebo v plukovní záloze. Proto prapory 1. sledu měly silnou podporu a ochranu divisního, sborového, armádního dělostřelectva a také i dělostřelectva záložních divisií. Z toho povstala jakási zásada: „Každý prapor má svůj oddíl přímé podpory.“ Francouzi nepočítají tuto normu za luxusní a dva oddíly přímé podpory na jeden prapor pěchoty není u nich žádnou zvláštní výjimkou. Vezmeme-li v úvahu málo členitý terén Francie a poměrně úzké bojové úseky pěchoty, vidíme, že francouzský velitel praporu a jeho styčný důstojník (mnohdy dva!) nemají zvláštních potíží v ovládání zrakem svého pásma.

U nás poměr délky státních hranic k počtu obyvatelstva není tak příznivý. Úseky armád i divisií budou větší. Zálohy budou menší. Poměr počtu oddílů přímé podpory k počtu praporů 1. sledu bude menší. Terén hodně členitý. Velitel praporu zřídka kdy bude mít možnost ovládat zrakem celé pásmo své působnosti. Styčný důstojník (má-li jej každý prapor?) postupující spolu s velitelem praporu nebude mít pozorovací podmínky mnohem lepší. Může sice odejít od velitele praporu poněkud

stranou, aby lépe viděl, avšak vzdalovat se od velitele praporu na vzdálenost $\frac{1}{2}$ —1 km na neurčitou dobu k zjištění stanoviště nepřátelského kulometu smí jen výjimečně, neboť jinak ztratí styk jak s velitelem praporu, tak i se svým velitelem oddílu. Situace našeho styčného důstojníka je mnohem těžší nežli francouzského, zvláště dostane-li úlohou podporovat ne jeden, nýbrž dva prapory v úseku širokém tři i více kilometrů. K veliteli praporu v boji budou přicházeti spojky od velitelů rot s ústní nebo písemnou žádostí o dělostřelecké umlčování různých cílů, jejichž místo je často od velitelů praporů vzdáleno na tři i více kilometrů a jest je vidět jen se stanoviště velitele rot. Velitel praporu odevzdá žádost styčnému důstojníku a ten, nemá-li možnosti zjišťovat anebo přezkoušet stanoviště cíle, musí se omezit jen na úpravu žádosti, nutnou pro dělostřelce a odevzdati ji veliteli oddílu. Vyhledávat cíl podle žádosti v terénu bude velitel baterie.

Včasně postřelování kulometu, jehož umlčení se žádá, bude záviset na výcviku jak velitelů rot v správném a rychlém zjišťování cílů a napsání žádosti, tak i velitelů baterií v správném a rychlém zjišťování cílů podle žádosti pěchoty.

Styčná hlídka má několik poddůstojníků dělostřelectva. Avšak nemá-li styčný důstojník možnost osobně zjišťovat cíle, je lépe svěřit tuto důležitou úlohu ne poddůstojníkům, nýbrž důstojníkům — velitelům pěších rot anebo pěších čet. Proti tomu se může namítnout, že velitelé rot a zvláště čet nemají možnost za boje nejen otevřít mapu, nýbrž ani zvednout hlavu. To je pravda. Avšak na širokých úsecích v členitém terénu, právě kdy styčný důstojník nevystačí plnit svůj úkol, situace velitelů rot nebude tak obtížná, aby nemohli zjistit stanoviště cíle a napsati žádost o palbu.

U jezdeckva při jeho širokých úsecích a malém počtu dělostřelectva zjišťování cílů a sestavení žádosti o jich postřelování zřejmě připadá velitelům čet a eskadron.

V době míru ani červené ani modré kulometry a děla nestřílejí naostro. Proto se pěchota a jezdeckvo nezabývají otázkou, dostalo-li dělostřelectvo jejich požadavky o palbu, pochopilo-li je správně, kdy, kam a jak střílí. Předpokládá se, že žádost pěchoty o palbu byla správně sestavena, cíl přesně označen, že velitel baterie všechno pochopil, správně cíl zjistil, umlčel a v hodině určené v žádance pěchota může klidně pokračovat dále v postupu.

Ve válce, zvláště při větším nepřátelském odporu, pěchota a jezdeckvo s velkým napětím očekávají výsledek své žádosti: kdy, kam a jak dopadnou střely dělostřelecké podpory? Nebudou-li včas na pravém místě, znamená to větší ztráty na lidských životech. Je pochopitelné, že v takových případech pěchota obviňuje dělostřelectvo, a většinou má v tom pravdu. Bývá však velmi často, že vinu má také pěchota a mnohdy více než dělostřelectvo. Na příklad při nesprávném sestavení žádanky o podporu v tom případě, kdy se styčný důstojník, jak to bylo uvedeno výše, nemůže zúčastnit sestavení žádosti. Rozumí se samo sebou, že dělostřelci musí udělat všecko, aby zbavili pěchotu této úlohy, ale opakují, ne vždy to bude možné.

Ze všeho, co bylo dosud uvedeno, vyplývá nutnost: 1. vstěpovat v čas míru pěchotě a jezdeckvu nevyhnutelnost zjišťování cílů a sestavování žádosti o dělostřeleckou podporu nejen styčnými důstojníky dělo-

střelectva, nýbrž i veliteli rot, eskadron, ba i čet; 2. cvičit toto odvětví součinnosti mezi zbraněmi a kontrolovat tento důležitý výcvik.

Kontrolovat správný chod všech druhů součinnosti pěchoty a jezdeckva s dělostřelectvem náleží především tomu veliteli, kterému jsou podřízeny obě spolupracující zbraně, t. j. velitelům divisi a velitelům jezdeckých brigád. Výcvik provádějí velitelé praporů, korouhví, pluků a brigád.

Cvičit a kontrolovat výcvik možno: 1. po celý rok v okolí posádek; 2. při ostré střelbě dělostřelectva; 3. při větších nebo závěrečných cvičeních.

Cvičení a prohlídka výcviku se provádí stejným způsobem, proto dále budeme používat střídavě obou výrazů.

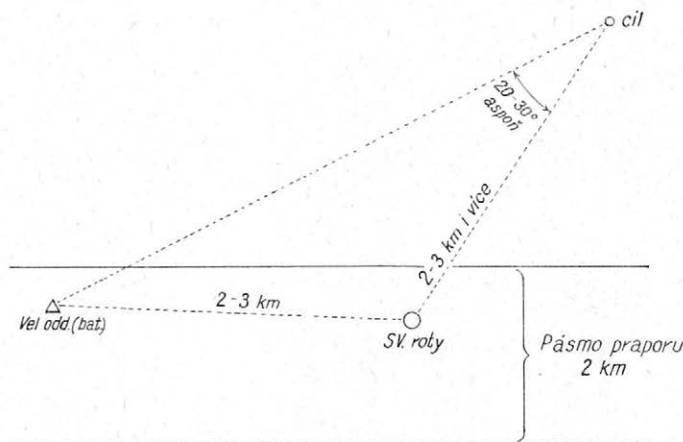
Výcvik v okolí posádek.

Cvičení nebo přehlídka výcviku se skládá ze dvou částí: z předběžného průzkumu řídicím a z vlastního cvičení.

Předběžný průzkum.

Prostor pro cvičení je nutno volit v neznámém anebo v terénu málo známém účastníkům. V okolí posádky důstojníci dobře znají každý terénní objekt, označený na mapě, proto zjišťování a udávání cílů pozbývá docela válečný ráz a možno již předem říci, že výsledek prohlídky jak v přesnosti, tak i v čase nebude odpovídat skutečnému stupni výcviku. Vzdálenost prostoru voleného pro prohlídku od posádky bude záviset hlavně na dopravních prostředcích. Jsou-li k dispozici auta, prostor může být zvolen na vzdálenost 20 i více kilometrů. Jinak se spokojíme menšími vzdálenostmi. Nedoporučuje se však jít pod 10 km.

Při průzkumu se vyhledávají: a) cíl, b) stanoviště velitele roty (eskadrony), c) pozorovatelná velitele baterie. Uvedený náčrt ukazuje jeden z příkladů jejich vzájemné polohy.

Volba cíle.

Nejllepším cílem bude velký keř, strom, kupa hnoje, roh pole a podobné předměty znázorňující nepřátelský kulomet nebo kulometné hnízdo. Tyto objekty nesmějí být osamělými v celém prostoru, o který běží.

Podobné, stejného druhu předměty musí být roztroušeny na několika kilometrech, jako tomu bývá s kulomety ve válce. Jinak cíl bude příliš nápadný a jeho zjišťování a udávání nebude odpovídat válečným podmínkám.

V blízkosti cílů nesmějí být nápadné objekty, zvláště ne ty, které jsou zakresleny v mapě. Jinak se takové podmínky hodí jen pro začátečníky ve výcviku.

Vzdálenost cíle od stanoviště velitelů rot nutno volit pro aktivní důstojníky přihlížejíc spíše k těžší nežli k lehčí válečné situaci, avšak bez přepínání. Křídlo postupující roty může být zdržováno palbou těžkých kulometů na vzdálenost až 2 km (francouzské kulomety střílejí daleké palby na 3 km i více). Velitel roty a zejména eskadrony může být vzdálen od křídla roty až na 500 m. Proto nebude žádnou zvláštní výjimkou, udáme-li cíl na vzdálenosti 2—3 km. Mnohdy naše pěchota může být zdržována také palbou jiných zbraní, jako zvláštními dalekonosnými kulomety nebo pěchotními děly, umístěnými od křídla roty ve vzdálenosti 3 km a více. Proto velitel roty bude nucen zjišťovat cíl i na vzdálenost 4 km a více. Chceme-li při prohlídce udat takové daleké cíle, musíme volit předmět znázorňující cíl poněkud nápadnější než při malých vzdálenostech: skupinu stromů, konec roklí, mýtinu, žlutou cestu a p. Nápadnost však nesmí být přepjatá a je lépe, když v okolí několika čtverečních kilometrů budou zase obdobné předměty.

Volba vhodného cíle je nejhlavnější a nejdélouhavější složkou průzkumu. Bude-li zvolen cíl příliš těžký anebo příliš snadný, nedostane řídící cvičení správnou představu o stupni výcviku. Zvolený cíl se zakreslí na mapu a řídící si запиše jeho souřadnice. Pro přesnost zjištění mnohdy bude řídící cvičení musit zajeti při průzkumu blíže k cíli.

Volba stanovišť velitele roty a velitele baterie.

Hlavní podmínka je dobrá viditelnost cíle.

Úhel SV.—cíl—pozorovatelná velitele baterie má být aspoň 20—30°, jak tomu často bývá ve válce, jinak se udávání cíle a pochopení cíle velitelem baterie stává příliš usnadněným. Proto často volíme cíl v prostoru mimo pásmo praporu. Právě takové bočné umístění kulometů odpovídá skutečné jejich rozloze v boji. Zvětšení úhlu dosáhneme také posunutím SV. roty vpravo a pozorovatelný velitele baterie vlevo nebo naopak.

Je lépe, když při cvičení velitel baterie nevidí SV. roty. Velitelé rot a řídící budou ukazovat rukou nebo rákoskou směr na cíl a dělostřelci mající 15× dalekohledy ihned zpozorují ukazovaný všeobecný směr a jsou již do něho připraveni. Hlavní však nevýhoda je v jiném. Pro pěchotu je jednoduchý, rychlý a snadný způsob udávání směru na cíl odchylkou v dílcích od nějakého většího objektu. Ten způsob však činí velké potíže pro dělostřelectvo. Znájí-li přesně místo udavatele cíle a pracují-li s plánem, mohou dosáhnout příznivého výsledku. Používají-li speciální mapy a znájí-li SV. pěchoty jen přibližně, je těžko očekávat dobrý výsledek. Bude-li často při cvičeních velitele baterie vidět ze SV. rot, je obava, že si důstojníci pěchoty zvyknou tomuto snadnému způsobu udávání cílů, který ve válce bude jen výjimkou. Proto dostačí, budou-li vědět dělostřelci všeobecný prostor SV. roty s přesností $\frac{1}{2}$ —1 km.

Postupující prapor je ohrožován nepřátelskou palbou zpredu, zprava a zleva. Počítáme-li dostřel kulometů 2 km a šířku praporu také 2 km, je nutno volit dělostřeleckou pozorovatelnu tak, aby měla rozhled do nepřátelského prostoru do šířky aspoň 6 km a do hloubky aspoň 2 km.

V boji velitelé rot a baterií jsou izolováni od jiných důstojníků, často nemají možnost poradit se s nimi, ba ani telefonicky, a musí se rozhodovat a pracovat úplně samostatně. Proto při cvičeních je povinností řídicího utvořit pro cvičící obdobné podmínky. Jinak cvičení nebude mít význam. Prostory zvolené pro SV. roty a pro pozorovatelnu velitele baterie musí být na tolik rozlehlé, aby na nich bylo možno rozestavit všechny účastníky cvičení, jednoho od druhého na vzdálenost aspoň 20 až 25 m šachovitě nebo roztroušeně podle terénu. Řídící při průzkumu ukáže svému pomocníkovi přibližně stanoviště každého důstojníka.

Řídící cvičení vyhledá při průzkumu takové místo srazu cvičících, aby bylo blízko zvoleného SV. a pozorovatelně, avšak tak, aby prostor cvičení a hlavně ta část, kde je cíl, nebylo vidět s místa srazu. Účastníci cvičení mohou přijet na místo srazu dříve nežli řídící. Je pochopitelné, že se začnou kolektivně orientovat v terénu, který do příjezdu řídicího přestane být pro ně neznámým.

Prohlídka.

Účast při prohlídce. Prohlídky se zúčastní všichni důstojníci zbraní. Je-li důstojníků pěchoty a jezdeckva více než 35—40, bude lépe provádět prohlídku v jeden den jen pro vyšší důstojníky a jiný den jen pro nižší důstojníky. Dělostřelců bývá obyčejně poměrně méně, a proto se zúčastní všichni, mnohdy i dvakrát. K dělostřelecké skupině přidáme podplukovníky a majory pěchoty a jezdeckva. Jsou to cvičitelé důstojníků a zde budou mít dobrou příležitost přezkoušet výsledek své práce. Do dělostřelecké skupiny doporučuji zařadovat i mladší důstojníky, aby na konkrétních případech poznali význam správně sestavené žádosti pro dělostřelectvo.

Každý důstojník musí mít s sebou: síťovanou speciálku s ukazovatelem, polní kukátko, kasovní busolu, polní blok s průpisným papírem, tužku a nůž. Dělostřelci vezmou kromě toho: 15× dalekohledy (nejvyšší možný počet) a úhloměry. Stolku vzhledem k pohyblivému boji nesmí být používáno. Poddůstojníkem střelby nemá být aspirant. Důstojníci pěchoty smíjí používat celuloidového úhloměru. Právě taková cvičení ukážou výhody tohoto dobrého a jednoduchého prostředku při určování bodů.

Dopravní prostředky se připravují zvlášť pro obě skupiny: pěchotní a dělostřeleckou s 15× dalekohledy a pro poddůstojníky střelby.

Práce velitelů rot a eskadron.

Po shromáždění na místě srazu nařídí řídicí cvičení uschovat mapy a vede pěchotní skupinu na SV. roty. Shromáždív důstojníky a přezkoušev, že všechny mapy jsou uschovány, řídicí dává jim ústně námět a úlohu. Na příklad: „Prapor ve svazu postupuje v tomto pásmu (ukáže rukou v terénu bez mapy pásmo asi 2 km široké). Velitel severní roty je zde, kde jsme, a vidí znázorněný tímto keřem kulomet brzdící postup jeho severního křídla. Chce vyžádat umlčení tohoto kulometu dělostřelectvem od 9.40—9.45 hod. Pozorovatelná oddílu je vzadu na této kotě.

Smluvených vztažných bodů ještě nemáme. Každý z vás je velitelem severní rotý (eskadrony) a napíše žádost o dělovou palbu v předpokladu, že žádost bude dodávána:

spojkou: napíší důstojníci p. pl. 14;

telefonicky: p. pl. 32 a jezd. pl. 5;

signalisací vlajkami: všichni účastníci jako druhou úlohu.

Při cvičení nevyrušujte sousedů dotazy a prosbami. Kdo bude s oběma úlohami hotov, podpíše je a odevzdá mému pobočnickovi a hned odejde k oné skupině stromů (100 m stranou) nevyrušuje cestou těch, kdo ještě pracují. Povinné odevzdání prací za 30 minut. Pane štábní kapitáne X., opakujte námět a úlohu! Kdo pochopil cíl, jde na ukázané místo, tam může vytáhnout mapu a začít pracovat.“ Doporučuje se mít na SV. rotý 1—2 15× dalekohledy, kterým každý z důstojníků musí se podívat na cíl. Nejsou-li 15× dalekohledy po ruce, je nutno dvakrát přezkoušení pochopení cíle.

Řídící cvičení se postaví uprostřed poněkud vzadu, aby všechno viděl, a dbá na dodržování válečných podmínek při sestavení žádosti, t. j. aby každý byl zvlášť a nebyl vyrušován sousedy. Důstojníci odevzdávají vypracované žádosti pobočnicku a pobočník poznamenává na každé dobu, kdy byla odevzdána. Žádanky se roztřídí ihned podle velikosti chyb v souřadnicích. Roztřídění jde velice rychle. Každá úloha vyžaduje jen několika vteřin. Malé měřítko speciálky, velikost každého dílce ukazovatele a malá stabilita samého papíru mapy omezují přesnost určování bodů. Proto odchylky do 200 m od souřadnic, zjištěných řídícím cvičením při předběžném průzkumu nemůžeme počítat za chyby a všechny takové žádosti klademe k pracím správně řešeným. Další práce se liší od sebe odchylkami zhruba po 200 m.

Po odevzdání poslední práce jedou všichni k dělostřelecké pozorovatelně. Důstojníci pěchoty a jezdeckta se zastaví na 200—300 m před ní a odpočívají.

Práce dělostřelců.

Dělostřelci pod velením nejstaršího důstojníka byli již dříve shromážděni na pozorovatelně, dostali pásmo praporu na mapě, rozestavili své dalekohledy na 20—25 m a orientují se v terénu. Řídící cvičení po příjezdu shromáždí a vydá námět:

„Každý z vás je velitelem baterie a zároveň i velitelem oddílu podporujícího postupující prapor. Přední čára nepřítele není úplně jasná, avšak tyto body má obsazeny (ukazuje v terénu pásmo 5—6 km široké). Náš prapor je rozvinut: 1. rota severně, 2. rota jižně. V 8.30 hod. jste viděli, jak rotý vstoupily do toho lesíka a té vesnice. V 9.20 hod. přišla tato žádost pěchoty. Vysvětlivek k žádosti nedostanete. Jděte na svá místa a vyhledávejte cíl jen na základě toho, jak chápete žádost. Kdo bude hotov, přinese sem svůj 15× dalekohled, postaví jej podle pokynů mého pomocníka, namíří nitkovým křížem na cíl, odejde 20 m vzad a čeká. De příchodu pěchoty nesmí býti žádné rozhovory. Za 15 minut musí být všichni hotovi. Pane nadporučíku A., opakujte námět a úlohu!“

Řídící cvičení rozdává každému po jedné žádosti. Dělostřelci jdou k svým dalekohledům. Důstojníci pěchoty, zařazení do dělostřelecké skupiny, a dělostřelci, kteří nemají 15× dalekohledy, popíší cíl a nakreslí malý panoramatický náčrt jen bližšího okolí, cíle a kromě toho zapíší výškovou a bočnou dílcovou vzdálenost cíle od nějakého vynikajícího jasněho

bodů. Při rozdávaní žádosti dělostřelcům je možno se řídit těmito úvahami: žádosti sestavené nesprávně a nejasně doporučuje se dát starším důstojníkům pěchoty a jezdeckta zařazeným do dělostřelecké skupiny, aby viděli chyby a odstraňovali je při dalším výcviku. Žádosti vyšších důstojníků pěchoty a jezdeckta nedávat co možná nižším důstojníkům dělostřelectva. Bude-li dělostřelecká skupina početně menší nežli pěší a jezdecká, zbude určitý počet žádostí nevyužitých; z výcvikových důvodů je lépe ponechávat nevyužitými většinou správná řešení.

Řídící cvičení se umísťuje uprostřed pracující skupiny dělostřelců a kontroluje samostatnost práce. Za několik minut dělostřelci začnou přinášet dalekohledy a stavěti je do řady s rozstupy 4 m. Dalekohledy namířené podle žádostí sestavených vyššími důstojníky pěchoty se stavějí poněkud stranou od namířených podle žádostí sestavených nižšími důstojníky pěchoty. Všichni důstojníci i dělostřelecké skupiny mají zájem o správné pochopení cíle, zvláště dostali-li žádost nejasně. Proto je povinností řídícího cvičení zamezit jakékoli vzájemné rozhovory. Když všechny dalekohledy jsou postaveny, vedle nich nikdo není a všichni dělostřelci stojí vzadu, jde řídící cvičení s veliteli pluků anebo praporů kontrolovat. Podívá se do dalekohledů nebo do náčrtů, zjistí přibližně odchylky od správného cíle a vyšetří pomocí napsané žádosti, jaké chyby udělali důstojníci různých zbraní. Pobočník má v ruce seznam účastníků pěchotní skupiny, wpisuje do ní vedle každého důstojníka jméno příslušného dělostřelce a zapisuje poznámky řídícího cvičení jako materiál pro rozpravu.

Rozprava.

Po skončení kontroly se pozvou obě skupiny k dalekohledům. Každý důstojník pěchoty jde k tomu dělostřelci, který má jeho žádost, a promluví s ním. Pak všichni vyšší důstojníci projdou také od jednoho dalekohledu k druhému. Nižší důstojníci projdou jen mezi dalekohledy nižších důstojníků. Všude začínají debaty. Řídící cvičení chodí mezi debatujícími, poslouchá názory a tím získává další materiál pro rozpravu. Debaty se končí a nastává rozprava. Řídící cvičení ukáže v terénu správný cíl, uvede zhruba v procentech počet chyb různé velikosti a příčiny chyb. Pročte několik žádostí jak dobrých, tak i špatných bez pojmenování autorů. Připustí při tom výměnu názorů. Konečně řekne své řešení, t. j. redakci žádosti.

Výcvik při ostré střelbě dělostřelectva.

Na střelnici, zvláště na takové, která má velkou cílovou plochu, je možno cvičit mnoho různých odvětví součinnosti mezi zbraněmi: vyžadování dělové palby pěchotou nebo jezdecktem, zastřelování na základě pozorování důstojníků pěchoty, sestavení rozvrhů paleb obou zbraní, ukázka účinku dělové a kulometné střelby důstojníkům a jiné. Zde budeme probírat jen první odvětví, o ostatních pojednám někdy v jiném článku.

Cvičit spolupráci pěchoty a jezdeckta je nutno nejen s lehkým, nýbrž i s hrubým dělostřelectvem. Hrubé se nezařaduje obyčejně do přímé podpory, ale velmi často dostává rozkaz „zesílit přímou podporu“ nebo „provádět ochrannou palbu“. Tato terminologie napsaná v uvozovkách má význam pro štáby a dělostřelce. Pro pěchotu všechno je jenom „dělostřelecká podpora“ různých ráží a různých bezpečnostních vzdáleností. Velitelé praporů a rot budou sestavovat žádanky o podporu hrubým

dělostřelectvem týmž způsobem jako o podporu lehkým dělostřelectvem. Velitelé hrubých oddílů a baterií budou nuceni vyhledávat cíle podle žádanek pěchoty, které dostali, zrovna tak jako velitelé oddílů a baterií lehkých.

Zjišťování cílů a sestavování žádostí za ostré střelby je možno provádět jak pomocí styčných důstojníků, tak i samými veliteli rot, eskadron a po případě i veliteli praporů. Zde budeme probírat druhý případ, t. j. bez styčného důstojníka. Cvičitel-velitel pluku, praporu nebo prohlížečící velitel divise, brigády zavede důstojníky pěchoty nebo jezdeckta na místo nejvíce odpovídající skutečnému bojovému SV. velitele rot, pokud to dovolí bezpečnostní opatření. Cílová plocha musí být viděna. Úhel SV. rot—cíl—pozorovatelná velitele baterie má být aspoň 20°. Cvičitel rozdělí důstojníky na skupiny podle počtu střelících baterií, ukáže každé skupině cíl a nařídí napsat žádost o 5 minutovou umlčovací palbu. Důstojníci se rozestoupí na celé ploše SV. rot, každý úplně samostatně napíše žádost a odevzdá ji cvičiteli, který poznamená čas, kdy byla odevzdána. Za 20—30 minut musí být veškeré práce odevzdány. Cvičitel provede krátkou rozpravu a nejlepší řešení každé skupiny se odevzdá na dělostřeleckou pozorovatelnu: jednou telefonicky, po druhé optickou signalizací, po třetí spojku. Velitelé rot a čet zůstávají na místě a pozorují, kam a kdy dopadnou střely.

Baterie nemá mnoho střeliva a musí se omezit jen na hrubé záramování cíle. Proto se u důstojníků pěchoty a jezdeckta může vyskytnouti pochybnost o správném pochopení cíle dělostřelectvem. Vezme-li se ještě v úvahu, že důstojníci stojí často stranou od výstřelné a jsou bočními pozorovateli, jeví se u nich pochybnost také i v správnosti samé střelby. V takových případech cvičící za pomoci přítomného vyššího dělostřeleckého důstojníka zjišťuje, byl-li cíl pochopen a zda baterie správně střílí. V kladném případě vysvětlí důstojníkům pěchoty a jezdeckta obtíže bočního pozorování, v záporném — vyšetřuje a vysvětlí, kde a proč chyba povstala. Je-li počet přítomných důstojníků pěchoty značný, bude mnohdy velmi poučné a prospěšné vystřelením ještě několika ran zúžit rámování a ukázat, jak se střely přibližují k cíli. Taková cvičení se provádějí nejen při bitevních, ale i při cvičných střelbách baterií. Řídící střelby se předem dohodne s velitelem důstojníků pěchoty o cílech a o přibližné hodině. Denní rozvrh dělové střelby tím zůstane téměř nedotčen.

Bezpečnostní opatření, malý počet střeliva a omezená doba denní střelby baterie nedovolí vždy dodržovat přesný čas, uvedený v žádance pěchoty. Mnohdy však starší přítomný dělostřelecký velitel může naříditi vypálení jedné řady aspoň 2 děl přesně v době skončení neutralisace. Pro tento případ všichni účastníci cvičení musí mít jednotně upravený čas. Oznámení správného času neprovádí se při shromáždění důstojníků různých zbraní před započatím cvičení, nýbrž starší dělostřelecký velitel oznámí čas osobně jen řídícímu střelby a cvičiteli pěchoty každému zvlášť. Ti jej oznámí svým důstojníkům. Tím způsobem bude cvičena, kontrolována a předvedena jedna ze složek součinnosti — přesné dodržování času.

Při bitevních střelbách oddílů a skupin je možno u jednoho předpokládaného praporu zjišťování cílů a sestavení žádosti svěřiti důstojníkům pěchoty, jako při střelbě v baterii. U druhého předpokládaného praporu je možno sestavením žádosti pověřiti styčného důstojníka, kterému velitel praporu udá cíl v terénu. V takovém případě nemůžeme mlu-

viti o cvičení nebo o prohlídce výcviku v součinnosti zbraní. Je to cvičení jen dělostřelecké, při kterém se důstojníkům pěchoty dává možnost udati cíl a počítat minuty do doby, kdy bude postřelován. Odpovídá to sice válečnému postupu, ale valného výcvikového účelu to nemá. Bude to spíše jakási kontrola dělostřelectva pěchotou.

Cvičení v součinnosti mezi zbraněmi na dělostřelecké střelnici má velkou výhodu v přezkoušení vzájemného pochopení a správného chodu pojitků skutečnou střelbou. Právě ostré střely dávají napodobení války a povzbuzují větší zájem u důstojníků všech zbraní. Čím více ho bude používáno, tím lépe. Má však některé nevýhody: 1. Pohybná válka se vede v neznámém terénu podle speciálních map. Na střelnici se však po několika dnech střelby cílová plocha stává dobře známou a prostudovanou jak podle podrobných plánů, tak i v terénu. Je sice možno při cvičení zakázat používání plánu, ale terén jest již podle něho prostudován a mnohé vzdálenosti jsou známy s přesností na 25 m. 2. Dělostřelci mají připravenou hustou síť vztažných bodů, která v pohybné válce při širokých pásmech praporů a oddílů bude velmi řídká nebo ještě nebude hotová. 3. Výcvik na střelnici je podmíněn současným pobytem útvarů různých zbraní na ní. Příjezd jen několika důstojníků pěchoty a jezdeckta na jednu dělostřeleckou střelbu nemá valného výcvikového významu. Vyšší velitelé nemohou na základě činnosti těchto několika důstojníků soudit o výcviku celého důstojnického sboru. 4. Cílová plocha svými rozměry neodpovídá prostoru, na kterém ve válce mohou být umístěny kulomety ohrožující náš prapor. V předešlé hlavě jsme vypočítali, že tento prostor na území nepřítele má být aspoň 6 km široký a 2 km hluboký. Velitelé baterií předem znají, že z bezpečnostních důvodů cíl bude udán jen na vymezené cílové ploše a tím jejich pozorovací pásmo je značně zmenšeno, práce usnadněna. 5. Terénních objektů vhodných k znázorňování cíle není mnoho a brzo se stávají všeobecně známými zvláště pro dělostřelce. Ostatní objekty jsou příliš nápadné nebo lze je příliš těžko rozlišit a pro jejich udávání potřebují hustou síť vztažných bodů. Pro tyto příčiny prohlídka při ostré střelbě nedává vyšším velitelům správnou představu o stupni výcviku v součinnosti mezi zbraněmi. Co se týče důstojníků pěchoty a jezdeckta musí být informováni a vědět, že zjišťovat a udávat cíle podle husté sítě vztažných bodů na dobře známé střelnici je snadné, rychlé a přesné, že dělostřelci pochopí udaný cíl správně a ihned, že zastřelení nepotřebuje značného času a že ve válce v neznámém terénu s řídkou sítí vztažných bodů nebo vůbec bez nich, dělostřelecká podpora nemůže jít tak rychle a přesně. Cvičení na střelnici odpovídá spíše válce zákopové nežli pohybné.

Celkový závěr: Pro výcvik v součinnosti mezi zbraněmi je lépe používat hlavně cvičných anebo bitevních střelb baterií. Dělostřelcům zasílat žádosti pěchoty neupravené styčným důstojníkem. Účast několika velitelů praporů při větších bitevních střelbách a vyžadování jimi dělové palby pomocí styčných důstojníků odpovídá sice válečnému postupu, ale nedává správnou představu o stupni výcviku v součinnosti mezi zbraněmi.

Výcvik při větších a závěrečných cvičeních.

Součinnost mezi zbraněmi v závěrečných cvičeních je stálá, nepřetržitá a provádí se v podmínkách nejvíce odpovídajících válečným. V stále se měnícím, rozmanitém, neznámém terénu pěchota a jezdeckto zjišťují

cíle, sestavují žádosti a dodávají je různými způsoby na dělostřelecké pozorovatelný. Dělostřelci upravují podle nich rozkazy, povely a postupují je dolů až k dělům. Jediné, co schází, dopad střel na vyžádaný cíl, t. j. schází kontrola veškerých prací a nikdo nemá jistotu, že cíl byl správně udán, správně pochopen a včas postřelován. Při těchto cvičeních jsou nepřátelské kulomety roztroušeny na velkých plochách v místech na mapě nezakreslených. Sestavení žádostí velitelů rot a pochopení cílů dělostřelectvem mohou být kontrolována rozhodčím jen během krátké doby, pokud se nezměnily situace a stanoviště kulometů. Rychlý průběh cvičení, nedostatek prostředků rozhodčích a věnování větší pozornosti jiným důležitým složkám boje ve většině případů nedávají rozhodčím možnost přezkoušet součinnost v celku od sestavení žádosti až po palbu z děl. Přes to zvětšením počtu rozhodčích v hodnosti starších než zařazení velitelů praporů a oddílů se dosahuje využití závěrečných cvičení pro kontrolování výcvik aspoň po částech, a to:

Rozhodčí u pěšího praporu: 1. poznamenává, kolikrát roty a prapor postupovaly kupředu bez vyžadování dělové palby na určité nepřátelské kulomety; 2. zastavuje v takových případech postup ohrožené jednotky a tím donucuje velitele rot a praporů k sestavení žádosti na dělostřelectvo; 3. čte vypracované žádanky, zjišťuje v nich chyby v redakci a v udávání cíle, a dovolí-li to čas, i situace, jde k důstojníkovi, sestavivšímu žádost a mluví s ním.

Rozhodčí u velitele oddílu: 1. čte žádosti došlé od pěchoty, upravené a neupravené styčným důstojníkem, zapíše jejich chyby; 2. zaznamenává, jak reaguje velitel oddílu na nejasná místa v žádostech a hlavně, pochopil-li cíl; 3. má-li oddílový rozhodčí čas nebo pomocníky, kontroluje, pochopil-li velitel baterie cíl, viděl-li jej a jsou-li povely správné a včasné.

Závěr.

Nekontrolovaný výcvik nemá valnou cenu, zvláště jde-li o součinnost důstojníků různých zbraní. Při sebe větší svědomitosti a dobré vůli může se každý cvičící dopustit chyb. Nebude-li včas na ně upozorněn a poučen, může nabýt nesprávné představy a dokonce i falešné jistoty o svém výcviku. Pravdu se doví jen ve válce, když své chyby uvidí ve formě časových a prostorových odchylek ostrých střel od cíle. Řídit a kontrolovat výcvik náleží především velitelům, kterým jsou podřízeny spolu pracující zbraně. Srovnáme výcvik v třech výše uvedených případech:

1. Při závěrečných cvičeních postup výkonů spolu pracujících důstojníků různých zbraní úplně odpovídá válečnému, řídicí cvičení nemusí tvořiti umělé podmínky, vše jde přirozeně. Jediné, co schází, kontrola součinnosti a není jistoty, že všichni pracují správně a jeden druhého chápe. Tato cvičení jsou méně vhodná pro kontrolovaný výcvik takových podrobností součinnosti jako sestavení žádanek a pochopení každého cíle.

2. Při ostré střelbě dělostřelectva se výcvik provádí stále na téměř malém prostoru — cílové ploše. Terén a veškeré objekty jsou dobře známe a udávání cílů je usnadněno hustou sítí vztažných bodů. Cvičení při ostré střelbě, nehledě na jakýkoli námět, odpovídá spíše válce zákopové nežli pohybné. Kromě toho vyžaduje současný pobyt na střelnici útvarů různých zbraní. Účast jen několika důstojníků pěchoty při střelbě nedává vyššímu veliteli představu o výcviku celého důstojnického sboru.

3. Cvičení v okolí posádek se sice zakládá na umělých podmínkách, ale na řídicím cvičení záleží přizpůsobit je co nejvíce válečným. Má však

velkou výhodu v současné a přesné kontrole každého cvičícího z velmi značného počtu účastníků. Na základě takového cvičení — prohlídky — může si vyšší velitel učinit nejen dojem, nýbrž i přesný obraz o stupni výcviku každé pěší a jezdecké jednotky v sestavení žádosti o dělostřeleckou podporu a každé dělostřelecké jednotky v zjišťování cílů uvedených v žádosti.

Poznámky k sestavení žádosti.

Přesnost udávání cílů pomocí speciální mapy, jak jsme již uvedli, nemůže být velká, a proto odchylky do 200 m nepočítáme za chyby. Tato přesnost při pohybném boji stačí, aby dělostřelec zachytil prostor, kde je cíl udaný pěchotou a mohl jej tam vyhledávat. K usnadnění práce velitele baterie, zvláště když blízko uvedeného kulometu jsou ještě jiné, je nutno, aby velitel roty v své telefonické žádance kromě udání souřadnic popsal aspoň několika slovy místo cíle. Posílá-li se žádanka spojkou, je velmi prospěšné, přiloží-li se stručný náčrt cíle. Máme-li jen optické spojení a málo času, musíme se omezit jen na udání souřadnic. Je-li hotov již seznam smluvených vztažných bodů, můžeme jich používat vedle mapy. Při udávání cílů pomocí vztažných bodů je nutno uvažovat, komu se žádost posílá, zda oddílu, s kterým máme smluveny vztažné body, nebo jiným dělostřelcům, na př. všeobecné činnosti, nebo sousedním oddílům, které náhodou jsou nedaleko, ale které mohou mít docela jiné vztažné body.

Právě z těchto důvodů varujeme před zaváděním — kromě souřadnic předepsaných — jiných, na př. ve formě smluvených čar a kolmic k nim. Je to totéž co souřadnice, ale hodí se jen pro domluvené jednotky, obvykle prapor a oddíl. Vztažné body platí také jen pro domluvené jednotky, ale u nich se tato nevýhoda vyvažuje snadností, jednoduchostí a rychlostí udávání cílů. Výhody smluvených čar před obvyčejnými souřadnicemi jsou nepatrné a nevyvažují komplikace při spolupráci našeho praporu s jinými oddíly a sousedy. Smluvené čáry a jiné improvizované způsoby udávání cílů jsou výsledkem mírových cvičení malých jednotek — prapor s oddílem, kdy se sousedé předpokládají a spolupráce s nimi se nepředvídá.

V žádosti se uvádí 1. místo cíle, 2. popis a druh cíle, 3. druh žádané střelby, 4. konec střelby, 5. doba trvání střelby. Je-li vlastní pěchota blízko cíle a může být ohrožována krátkými ranami, žádost se začíná udáním přední vlastní linie. Konec a doba trvání střelby se vztahuje hlavně na umlčovací palbu. Nebyla-li doba jejího trvání pěchotou určena, může být stanovena pro vždy 3—4—5 minut podle toho, jak bude předem umluveno. Dlouho trvající umlčovací palbu možno žádat jen výjimečně: potřebuje značné množství střeliva, aby nebyla příliš slabá. Při optickém spojení zkracujeme depeši podle času, kterým disponujeme; žádost však musí zůstat srozumitelná. V níže uvedených případech jsme použili maximálně zkrácení, které je ještě přípustné.

Příklady žádostí.

Při používání mapy:

1. Telefonicky: Souřadnice 240638 pod žlutým keřem uprostřed dlouhého křoví kulomet. Umlčet 9.50 hod., trvání 3 min. Vel. 5. roty.

Opticky: 240638 kul. 0950. trv. 3.

2. Telefonicky: Strážní domek na trati u viaduktu. Uvnitř domku dělo. Zničit ihned. Vel. II. praporu.

Opticky: Strážní domek; uvnitř dělo. Zničit ihned.

Při používání vztažných bodů:

3. Telefonicky: Vztažný bod 48 jihovýchodně 300 m v hnědém úvoze minomet. Neutralisovat 15.30 hod., trvání 4 min. Vel. 3. roty.

Opticky: 48 jv. 303 min. 1530.

4. Telefonicky: Od vztažného bodu 63 dvě třetiny vzdálenost k bodu 57 na jižním okraji tmavozeleného porostu u strniště velké shromáždění pěchoty. Soustřed'te dělovou palbu. Vel. I. praporu.

Opticky: 48 jv. 303 min. 1530.

Bez mapy, bez smluvených vtažných bodů:

5. Telefonicky: Nepřátelská pozorovatelná za kupou černého hnoje 250 dílců vlevo od červené věžičky na bílé budově. SV. 3 roty na okraji lesa 100 m východně od silnice. Odhadnutá vzdálenost od SV. do cíle 3000 m. Umlčet 16.10 hod., trvání 4 min. Vel. 6. roty.

Opticky: Poz. kupa hnoje 250 dc. vlevo od věžičky bílé budovy SV. 3. roty okraj lesa. 101 m východně od silnice, vzdálenost 3003 m 1610.

Major pěch. Josef Tureček:

Obranné postavení na svahu přivráceném a odvráceném.

I.

Ve „Vojenských Rozhledech“ čís. 2/1935 byla otištěna úvaha npor. děl. J. Bernase o obranném postavení na přivráceném svahu. Autor zdůrazňuje jeho výhody proti svahu odvrácenému a konečný závěr vyznívá v tom smyslu, aby obranné postavení bylo budováno na přivráceném svahu vždy, kdykoli se k tomu naskytne vhodný terén.

Obranné postavení na přivráceném svahu není jistě žádnou novinkou; bylo ho částečně používáno již ve světové válce a po ní bylo o něm jistě při velitelských cvičeních na plánu často uvažováno.

Francouzský Cvičební řád pro pěchotu z r. 1929 praví, že pásmo hlavního odporu „umísťuje se často na přivráceném svahu, aby palebné prostředky byly zastřeny před přímým pozorováním nepřítele“. Náš předpis P-I-2 pak o něm uvádí v čl. 256: „Má být skryto, a proto bude někdy výhodné umístit je na přivráceném svahu, mohou-li zbraně ze zadních pásem působit do hlavní palebné přehrady“.

Vraťme se nyní do minulosti a dejme si otázku, zda a kolikrát jsme nařídili nebo kolikrát nám bylo nařízeno zaujmout obranné postavení s hlavním pásmem odporu na přivráceném svahu při cvičeních s vojskem? Myslím, že bychom to spočítali velmi snadno.

Zdá se tedy, že je zde určitý rozpor mezi literou předpisů a cvičeními na plánu na jedné a cvičeními s vojskem v terénu na druhé straně. Proč? Kde je toho příčina? Proč velitelé, horující pro přivrácený svah při cvičeních na plánu, vyhýbají se mu tím okamžikem, jakmile přijdou s jednotkami do terénu?

Uvedu zde několik okolností, které by snad mohly přispět k objasnění těchto rozporů mezi teorií a praktickým provedením.